

De link tussen Amal Clooney en de achttiende eeuwse kunstschilder Watteau

Volkskrant-redacteur Wieteke van Zeil vertelde in Teylers Museum over de Watteautijd

20 mrt 2017 / Marjolein Lammerts van Bueren

SHARE

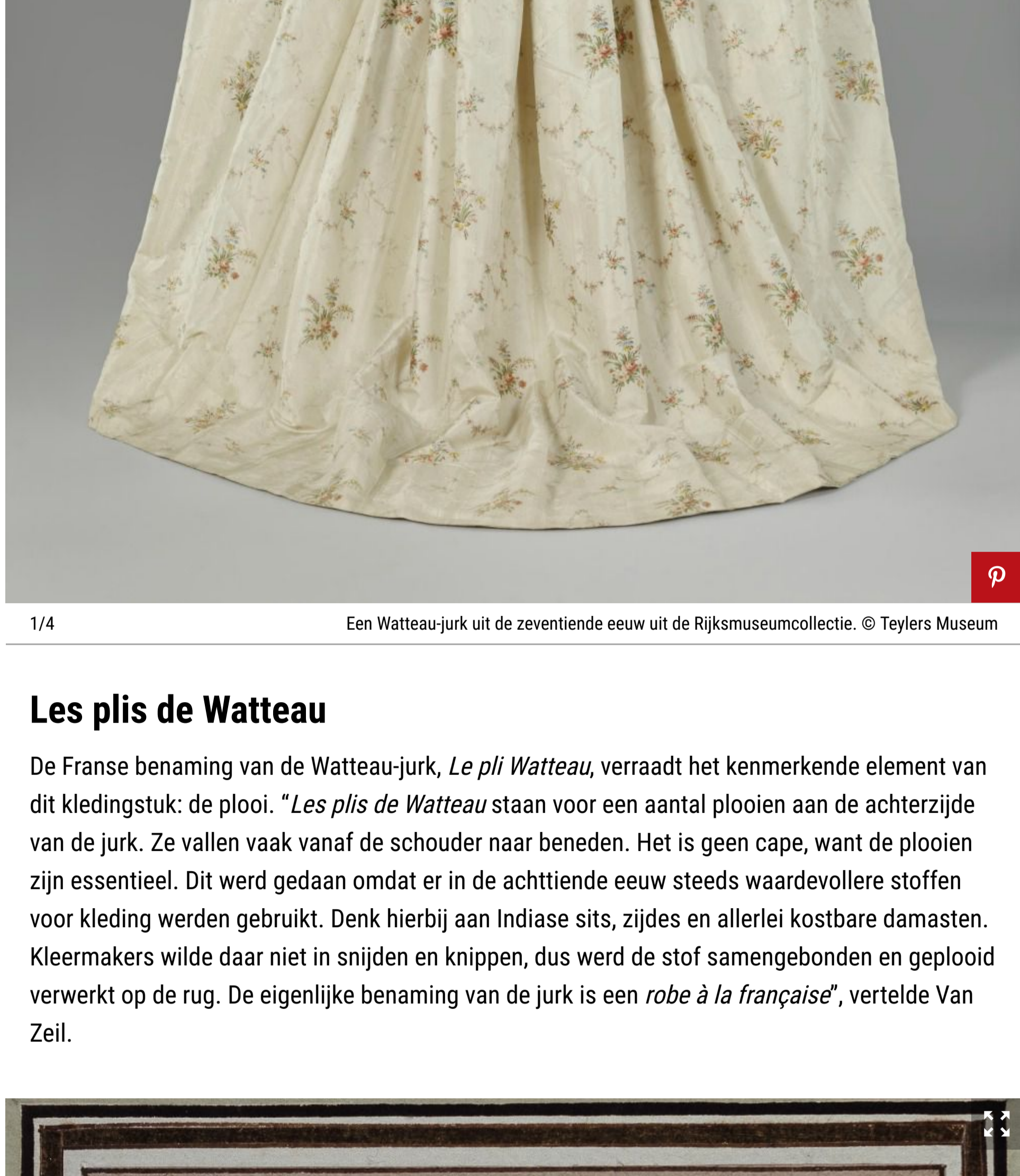

Naar aanleiding van de tentoonstelling Watteau organiseerde Teylers Museum op zondag 19 maart een lezing over de achttiende eeuwse Watteautijd. Aan kunstredactrice van de Volkskrant, Wieteke van Zeil, was het de taak om deze cruciale tijd in de mode naar het heden te trekken.

ADVERTISEMENT

Jean-Antoine Watteau (1684-1721) wordt gezien als een van de belangrijkste schilders uit de kunstgeschiedenis. Zijn poëtische werk is licht, schetsmatig en levendig en brak volledig met het sobere classicisme uit de periode van Zonnekoning Lodewijk XIV. Watteau was een avant-garde kunstenaar pur sang en zijn werk was het startschot voor een nieuwe kunststroming: Rococo. Op Watteaus *fêtes galantes*, zoals zijn frivole en sfeervolle werken van feestende jonge mensen werden genoemd, was iedereen volgens de laatste mode gekleed. "Kunstenaars worden niet vaak aan modestijlen verbonden. Er zijn wel details, zoals Titaanrood, maar er is slechts één kunstenaar die de eer heeft om de naamgever te zijn van een bepaald type jurk: de Watteau-jurk", aldus Van Zeil.

1/4 Een Watteau-jurk uit de zeventiende eeuw uit de Rijksmuseumcollectie. © Teylers Museum

Les plis de Watteau

De Franse benaming van de Watteau-jurk, *Le pli Watteau*, verraadt het kenmerkende element van dit kledingstuk: de plooi. "*Les plis de Watteau* staan voor een aantal plooiën aan de achterzijde van de jurk. Ze vallen vaak vanaf de schouder naar beneden. Het is geen cape, want de plooiën zijn essentieel. Dit werd gedaan omdat er in de achttiende eeuw steeds waardevollere stoffen voor kleding werden gebruikt. Denk hierbij aan Indiase sits, zijdes en allerlei kostbare damasten. Kleermakers wilde daar niet in snijden en knippen, dus werd de stof samengebonden en geplooid verwerkt op de rug. De eigenlijke benaming van de jurk is een *robe à la française*", vertelde Van Zeil.

2/4 "Dit is een van mijn favorieten werken, omdat het model zo weinig nodig heeft om er zo superlegant uit te zien. Watteau heeft de plooiën ook weer fantastisch uitgebeeld met schaduwen enzovoorts", aldus Wieteke van Zeil. © Teylers Museum

LEES OOK

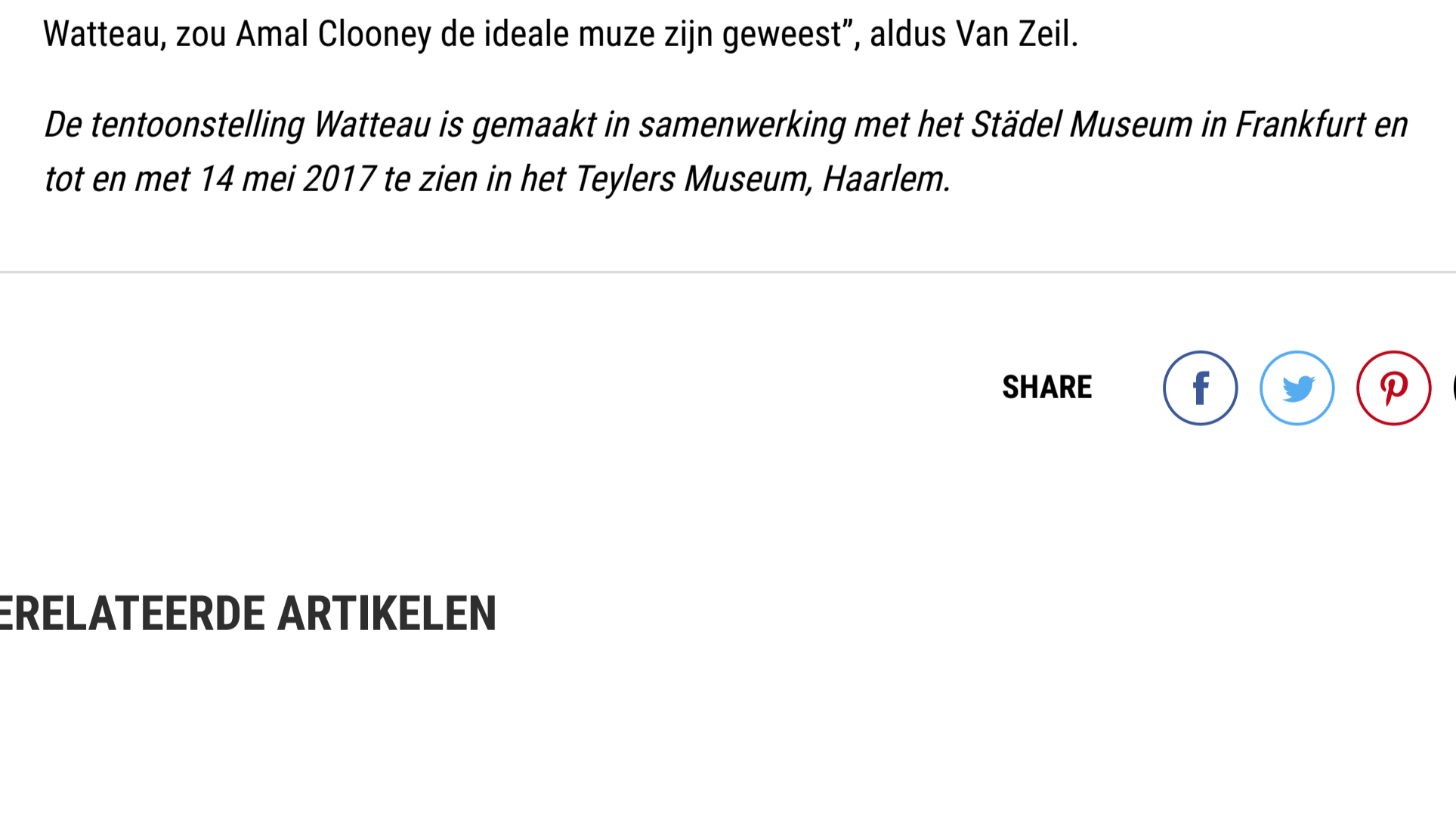
Conservator Madelief Hohé over 'Hubert de Givenchy - To Audrey with Love'

Maar waarom werd specifiek deze jurk naar Watteau vernoemd? Van Zeil ging verder: "Watteau schilderde deze *robe à la française* eindeloos vaak en kon haar als geen ander uitbeelden. Hij kon het licht op de plooiën heel goed vangen, terwijl hij vaak alleen maar krijt gebruikte. Watteau liet op uitzonderlijke wijze zien hoe deze jurken om de vrouwen vielen, bijna hoe ze erin bewogen."

PR-goeroe Lodewijk XIV

Tijdens het leven van Watteau ontstond niet alleen de plooi die hij beroemd maakte, maar veranderde ook het idee van informele en formele kleding. "De Watteautijd was cruciaal, want in zekere zin ontstond toen de mode. De modeseizoenen kwamen op, informele kleding werd gangbaarder, winkelen in boetieks werd normaal. Het was een *perpetuum mobile* van nieuwigheden en veranderingen", vertelde Van Zeil. "Dit alles heeft te maken met een man die toentertijd over Frankrijk heerste, namelijk Lodewijk XIV. Veel elementen die wij vandaag de dag verstaan onder mode, vinden hun oorsprong in die periode. De Zonnekoning was de perfecte PR-man. Hij had gevoel voor imago en maakte van Frankrijk, en Parijs in het bijzonder, dé standaard voor goede smaak."

3/4 "Deze helderheid vind je in de tonale outfits van Amal Clooney, maar ook bij de vrouwen van Watteau. Kijk maar eens naar het beroemde schilderij *Rendez-vous de chasse* (1717-1718)", aldus Van Zeil. © Pinterest

Amal Clooney in cultuurhistorisch perspectief

Vandaag de dag is de Watteau-jurk een veelgezien kledingstuk op de internationale rode loper, zij het in verschillende varianten. "De vrouw die de jurk meerdere malen heeft gedragen is Amal Clooney, maar er zijn meer overeenkomsten tussen Clooney en de tijd van Watteau." Om de verschijning van Clooney in cultuurhistorisch perspectief te plaatsen, nam Van Zeil de bezoeker weer even mee terug in de tijd: "Een subtielere gelijkenis is wat ik noem een zweem van Watteau-isme. Het heeft alles te maken met *timing* en decorum. De klassieke deugd Prudentia werd vaker aan een vrouw verbonden en gaat over het oordeelsvermogen, decorum en *timing*. Weet wat te doen op het juiste moment. Juist in de tijd van Watteau werd dat gevoel van *timing* en decorum vertaald naar kleding. In deze klassieke geest heeft Clooney een haarlijn gevoel voor welke kleding passend is op welk moment."

4/4 "Naast haar perfecte timing heeft Amal Clooney zich de kunst om zich naar de gelegenheid te kleden totaal eigen gemaakt", aldus Wieteke van Zeil. © Pinterest

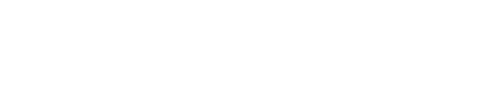
"Voor een schilder als Watteau, zou Amal Clooney de ideale muze zijn geweest"

Perfekte timing en een geweldig decorum

De 39-jarige Amal Clooney heeft het allemaal. De *looks*, de *brains*, een ontzettend indrukwekkende baan én George. "Ze is het type vrouw dat iedere jonge vrouw wil zijn en ze weet precies hoe je kleding gebruikt om te communiceren. Haar *timing* is perfect. Welke eerste indruk wil je achterlaten tijdens bijvoorbeeld een zakelijke afspraak? Dat heeft in eerste instantie te maken met de kleur. Tonale outfits zijn hierin heel sterk. Niet alleen omdat het neutraliteit en beheersing uitstraalt, ook omdat het visueel helemaal helder is. Er zijn geen stoorzenders in de verschijning. Deze helderheid vind je vaak terug in de tonale outfits van Amal Clooney, maar ook bij de vrouwen van Watteau. Kijk maar eens naar het beroemde schilderij *Rendez-vous de chasse* (1717-1718)." Naast haar perfecte *timing* heeft Amal Clooney zich *de kunst om zich naar de gelegenheid te kleden* totaal eigen gemaakt. "Dit idee van decorum raakte ook in Watteaus tijd in gebruik. Clooney kent het verschil van privé en publiek, vrije tijd en formeel. Voor een schilder als Watteau, zou Amal Clooney de ideale muze zijn geweest", aldus Van Zeil.

De tentoonstelling Watteau is gemaakt in samenwerking met het Städel Museum in Frankfurt en tot en met 14 mei 2017 te zien in het Teylers Museum, Haarlem.

SHARE

GERELATEERDE ARTIKELLEN

TOON MEER